



III.7065.53.2020.JA

Pani Elżbieta Witek

Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek

W związku z podjętą przez Senat RP uchwałą z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie wniesienia do Sejmu RP projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw pragnę wskazać na dwie kwestie, które są przedmiotem licznych wniosków kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich.

Pierwsza dotyczy sytuacji braku rozwiązań prawnych zabezpieczających opiekunów osób niesamodzielnych - z niepełnosprawnością oraz starszych w sytuacji zawieszenia działalności placówek wsparcia dziennego w związku z pandemią koronawirusa.

W związku z wprowadzeniem w Polsce stanu zagrożenia epidemicznego Wojewodowie w oparciu o przepisy ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374) podejmują decyzje o zawieszaniu działalności placówek wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych (np. środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej, centra i kluby integracji społecznej, dzienne domy i kluby seniora). Działania takie są oczywiście słuszne, gdyż mają zapobiegać rozprzestrzenianiu się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

Najwyższe zaniepokojenie opiekunów osób korzystających z placówek wsparcia dziennego budzi jednak sytuacja braku możliwości skorzystania z jakiegokolwiek formy pomocy wobec konieczności zapewnienia bliskim opieki na czas zawieszenia funkcjonowania placówek. Z dnia na dzień opiekunowie zostali postawieni w sytuacji, w której pogodzenie pracy zawodowej z opieką nad niesamodzielnym bliskim, bez dodatkowych rozwiązań systemowych, jest niemożliwe. Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 645 ze zm.) przewiduje w art. 32, że zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad zdrowym dzieckiem do ukończenia lat 8., w określonych sytuacjach, chorym dzieckiem w wieku do ukończenia 14 lat oraz innym chorym członkiem rodziny. Brak jest zatem możliwości uzyskania na ogólnych zasadach zasiłku opiekuńczego w sytuacji zawieszania działalności placówek wsparcia dziennego, gdy członek rodziny nie jest chory.

Wskazywany problem nie został uwzględniony w regulacji szczególnej wprowadzonej w związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa, tj. ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, ani w przygotowanym przez Senat projekcie zmiany ustawy.

Osoby z niepełnosprawnością i starsze ze względu na wiek, stan zdrowia oraz inne okoliczności powodujące obniżenie odporności są w szczególny sposób zagrożone zakażeniem oraz skutkami ewentualnego zachorowania. Stworzenie opiekunom możliwości przejęcia opieki, z jednoczesnym zabezpieczeniem rodziny bezpieczeństwa i wsparcie, w tym nadzwyczajnym stanie jest koniecznością.

Niezwykle istotna jest także kwestia objęcia wsparciem w postaci dodatkowego zasiłku opiekuńczego ubezpieczonych zwolnionych od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku powyżej 8. roku życia.

W licznych pismach kierowanych do Rzecznika ich autorzy krytycznie oceniają określone w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych ograniczenie dostępu do dodatkowego zasiłku opiekuńczego tylko w przypadku konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do 8. roku życia. Sytuacja nadzwyczajna, w jakiej aktualnie następuje ograniczenie działalności placówek, do których uczęszczają dzieci, wymaga od rodziców zapewnienia im na ten czas odpowiedniej opieki. Obowiązująca regulacja jest niewystarczająca dla zapewnienia warunków prawidłowej opieki nad dziećmi, tym bardziej, że wobec zagrożenia, jakie koronawirus stanowi dla osób starszych korzystanie z pomocy dziadków jest dzisiaj poważnie ograniczone.

Wsluchajac sie w glasy srodowiska rodzicow i opiekunow Rzecznik w calosci popiera przedstawiona przez Senat RP inicjatywe legislacyjna na rzecz rozszerzenia uprawnień do dodatkowego zasiłku opiekuńczego.

Wobec sygnalizowanych problemow, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. 2018 r. poz. 2179 ze zm.), uprzejmie prosze Panią Marszałek o zainicjowanie dzialan na rzecz pelniejszego zabezpieczenia praw dzieci i ich rodzicow oraz opiekunow osob starszych i z niepełnosprawnościami w sytuacji zagrozenia epidemicznego.

Z powazaniem

Do wiadomości:

Pani Marlena Maląg

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Spolecznej